

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15Co/43/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6118362396
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexander Mojš
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2025:6118362396.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivica Hanuskovej a JUDr. Dušana Kucbela, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom C. XX, D. D., 2/ E. B., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom F. G. XX, D. D., 3/ B. B., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom F. G. XX, D. D., všetci zastúpení: H. – C. I. J. K., so sídlom K. L. G. XX, D. – M. B., IČO: XX XXX XXX, proti žalovanému: J. E. I. L. N. O., P. XX, D., IČO: XX XXX XXX, zastúpený: A. M. & E. K., so sídlom P. XX, D., IČO: XX XXX XXX, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov 1/, 2/, 3/ a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. XXX/XX/XXXX zo dňa 08. 12. 2022, v znení dopŕňacieho rozsudku sp. zn. 14C/81/2018 zo dňa 26. 02. 2024, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 6.400,-Eur, žalobcovi 2/ sumu 8.000,-Eur a žalobkyni 3/ sumu 16.000,-Eur do troch dní.

II. V prevyšujúcej časti žalobu zamietla.

III. Vo výroku o náhrade trov konania na súde prvej inštancie rozsudok okresného súdu mení tak, že žalovaný je povinný zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ náhradu v rozsahu 100% z prisúdenej sumy do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia o výške trov.

IV. Žalovaný je povinný zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia o výške trov.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi v 1/ rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000,- Eur, žalobcovi v 2/ rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000,- Eur, žalobkyni v 3/ rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12.000,- Eur, to všetko v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Dopŕňacím rozsudkom žalobu vo zvyšku zamietol.

2. Žalobcovia sa žalobou domáhali peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená v dôsledku dopravnej nehody dňa 06.01.2016, pri ktorej bol usmrtený A. B., od žalovaného ako poisťovateľa motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená. Za tento skutok bol vodič C. D. rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1T/54/2016 odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 4 mesiace s podmieneným odkladom na 18 mesiacov. Zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel v trvaní 6 mesiacov. K. A. B. bola spôsobená žalobcom v 1/ a 2/ rade – synovia poškodeného, žalobkyni v 3/ rade – manželka poškodeného, nenapraviteľná citová ujma spočívajúca v strate otca a manžela. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca 1/ v sume 20.000,- Eur (neskôr 15.000,- Eur) a žalobca v 2/ rade v sume 15.000,- Eur (neskôr 20.000,- Eur) a žalobkyňa v 3/ rade v sume 30.000,- Eur.

3.1. Okresný súd zistil, že C. D. dňa 06.01.2016 v čase okolo 16.50 hod. na štvorpruhovej ceste č. 1/59 v okrese Banská Bystrica, v smere Donovaly do Banskej Bystrice viedol v ľavom jazdnom pruhu osobné motorové vozidlo značky P. K. tak, že neprispôsobil rýchlosť jazdy v tom čase večernou dobou zhoršeným rozhľadovým pomerom, v dôsledku čoho nebol schopný zastaviť svoje vozidlo na vzdialenosť, na ktorú mal rozhľad a primerane tak zareagovať na chodca A. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorý prechádzal cez vozovku z pohľadu vodiča zľava doprava v odevy bez reflexných prvkov, ovplyvnený alkoholom (3,07 g/kg alkoholu v krvi), šikmou chôdzou vo vzdialenosti cca 4,3 m za priechodom pre chodcov, ktorý bol riadne označený a narazil do neho ľavou prednou časťou svojho vozidla, pričom pri dopravnej nehode A. B. utrpel úrazovo-krvácavý šok pri viacerých zlomeninách chrbtice s pomliaždením mozgového kmeňa a krčnej miechy, zlomeninách rebier a pravej dolnej končatiny, ktorým zraneniam po prevoze do nemocnice dňa 06.01.2016 v čase o 18.35 hod. podľahol. Týmto nedbanlivostným konaním C. D. naplnil znaky skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Tr.zák., za čo bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1T/54/2016 z 21. 11. 2016 uznaný vinným na trest odňatia slobody v trvaní 4 mesiace s podmieneným odkladom v trvaní 18 mesiacov a zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel v trvaní 6 mesiacov.

3.2. Zo znaleckého posudku č. 12/2016 vyhotoveného znalcom Dipl. N. N. Q. odbor doprava cestná, strojárstvo zo dňa 07.03.2016 bolo zistené, že k zrážke medzi osobným motorovým vozidlom a chodcom došlo v úseku so zhoršenými svetelnými podmienkami (večerná doba, mokrá vozovka, odev chodca bez reflexných prvkov), pričom miesto zrážky sa nachádzalo v koridore pohybu osobného motorového vozidla za vodorovným označením priechodu pre chodcov. Osobné motorové vozidlo sa v danom úseku pohybovalo rýchlosťou, ktorá mohla byť v úrovni povolenej rýchlosti, ale súčasne vyššia ako rýchlosť primeraná rozhľadu. Chodec pohybujúci sa rýchlou chôdzou zodpovedajúcou pohybu ovplyvneného požitím alkoholu prechádzal komunikáciu šikmo a vstúpil do nej v čase, keď mal všetky predpoklady vidieť svetlomety osobného motorového vozidla. K zrážke s chodcom došlo s nebrzdeným osobným motorovým vozidlom. Za technickú príčinu dopravnej nehody je možné považovať nevhodný spôsob prechádzania komunikácie chodcom v odevy bez reflexných prvkov mimo vyznačeného priechodu pre chodcov, nevhodná technika jazdy vodiča posudzovaná vo vzťahu k rýchlosti osobného motorového vozidla, ktorá bola vyššia ako rýchlosť primeraná rozhľadu, nevhodná technika jazdy vodiča osobného motorového vozidla posudzovaná vo vzťahu k jazde v ľavom jazdnom pruhu. G. A. B. sa pohyboval zľava doprava z pohľadu vodiča osobného motorového vozidla, šikmý pohyb chodca mimo vodorovného značenia priechodu pre chodcov je reálny aj vo vzťahu, kde mohol vstúpiť do vozovky, t.j. chodník z obytnej zástavby naľavo (uvažované v smere pohybu osobného motorového vozidla), prípadne z miesta autobusovej zastávky. Pohyboval sa cez komunikáciu mimo vyznačeného priechodu pre chodcov v čase keď svetlomety osobného motorového vozidla muselo byť vidieť.

3.3. Zo znaleckého posudku por. č. 1/2016 vyhotoveného znalcami B. H. J. a B. N. J., E. zo dňa 05.02.2016 vo veci úmrtia A. B. bolo zistené, že ide o smrť násilnú, ku ktorej došlo v priamej príčinnej a časovej súvislosti s dopravným úrazom, na ktorom mal účasť ako chodec pri kolízii s osobným motorovým vozidlom, pričom zomrelý bol pod vplyvom alkoholu. Koncentrácia alkoholu v krvi je 3,07 g/kg a v moči 3,22 g/kg alkoholu, čo svedčí, že zomrelý bol v čase smrti ovplyvnený alkoholom čo možno zo súdnolekárskeho pohľadu označiť ako stav ťažkého stupňa opitosti hraničiacim s otravou alkoholom.

4.1. Súd vyhodnotil námietku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného a mal za to, že pri povinnom zmluvnom poistení platí zásada, že poškodený môže náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požadovať buď od škodcu alebo od poisťovateľa. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy môže žalobca uplatňovať aj od obidvoch naraz, alebo iba voči jednému z nich.

4.2. V prípade, že si žalobcovia uplatnili svoj nárok proti poisťovni, ide o právo založené zákonom č. 381/2001 Z.z. v § 15. Pasívna legitímácia poisťovne je daná tým, že je poisťiteľom, u ktorého mal prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená, poistenú zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch jej vyplýva z § 15 v spojení s § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. a to s prihliadnutím na účel tohto zákona a zmysel uvedeného typu poistenia. Pojem škoda, ktorý je použitý v zákone č. 381/2001 Z.z. sa vykladá extenzívne v tom zmysle, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a síce do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke motorového vozidla.

5.1. Ďalej sa okresný súd sa zaoberal vznesenou námietkou premlčania. Nestotožnil sa s tvrdením žalovaného, že nie je žiadny legitímny dôvod na to, aby sa nárok (nemajetková ujma) ako škoda premlčieval v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe.

5.2. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. Pri uplatnenom práve na úhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v peniazoch počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba, teda začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.

5.3. K zásahu do osobnostnej sféry došlo dopravnou nehodou dňa 06.01.2016, ktorej následkom bolo usmrtenie otca a manžela žalobcov, kedy nasledujúci deň začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba. V čase, kedy došla žaloba na súd, táto trojročná premlčacia doba ešte plynula, lebo posledný deň všeobecnej trojročnej lehoty na podanie žaloby bol 07.01.2019. Keďže žaloba bola na súde podaná 05. 11. 2018, nárok nie je premlčaný.

6.1. Pri určení konkrétnej výšky peňažného zadostučinenia podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka súd vychádza zo skutkového stavu, musí uviesť konkrétne preskúmateľné hľadiská, pričom maximálna čiastka peňažného zadostučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená len výškou žalobou požadovaného peňažného zadostučinenia.

6.2. Náhrada nemajetkovej ujmy (nemateriálnej škody) má primárne funkciu satisfakčnú, t.j. primerane s ohľadom na všetky okolnosti vyvážiť alebo zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pretože nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vzhľadom na jej povahu ani nedá odškodniť a jej rozsah nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť. Zodpovednosť za zásah do osobnostných práv je objektívneho charakteru, čo má základ v tom, že vzniknutá ujma je rovnako závažná bez ohľadu na to, či pôvodca zásahu konal zavinenie alebo nie. Subjektívny prvok zavinenia má potom význam pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v rámci zohľadnenia okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

6.3. Z judikatúry súdov vyplýva, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou príbuzného majú blízke osoby v prvom stupni (rodičia, manžel alebo druh, deti), iné osoby s podmienkou preukázaného blízkeho vzťahu a to najmä osoby v druhom stupni príbuzenstva (súrodenci) spravidla za predpokladu pretrvávajúceho spolužitia v spoločnej domácnosti v čase smrti, ktoré z tohto dôvodu majú bližší kontakt s osobou, ktorá zomrela. Rozhodnutia o výške náhrady nemajetkovej ujmy sú rôzne, avšak v prípadoch smrti príbuzného spôsobenej dopravnou nehodou zavinenou z nedbanlivosti (ako tomu bolo v tomto prípade), výška náhrady nemajetkovej ujmy pre rodičov býva stanovená v rozpätí od 8.000,- Eur do 25.000,- Eur a pre súrodencov v rozpätí od 2.000,- Eur do 15.000,- Eur.

6.4. Okresný súd mal preukázané, že u žalobcov 1/, 2/ rade smrť ich otca a v prípade žalobkyne v 3/ rade manžela, pre nich znamenala neopísateľnú stratu, keďže svoj voľný čas spolu trávili ako rodina. Rovnako zomrelý spolu so žalobcom v 2/ rade vykonávali rôzne práce okolo domu a taktiež zomrelý spolu so žalobkyňou v 3/ rade zdieľal náklady na domácnosť. Žalobkyňa v 3/ rade určitý čas musela užívať lieky na utíšenie bolesti zo straty manžela, mala problémy so spánkom a nevie sa so stratou vysporiadať. Tiež sa jej znížil rodinný rozpočet, keď dôchodok zomrelého bol 400,- Eur a teraz poberá vdovský dôchodok 117,- Eur.

6.5. Citová ujma sa nie vždy dá preukázať úplne detailne najmä preto, že ide o stav, ktorý je ťažko opísať, ako vyplýva aj z výpovedi žalobcov 1/ až 3/. Vzniknuté následky však možno kvalifikovať ako štandardné (obvyklé) a potom ako následky, ktoré majú závažnejší dopad na zdravie (vážne psychické traumy, iné zdravotné následky), príp. trvalý vplyv na stratu pracovnej a spoločenskej uplatniteľnosti. Intenzívnejšie a závažnejšie následky vznikajú tiež v prípade komplikovanejších vzťahov individuálnych prípadov

7.1. Pre žalobcov 1/ až 3/ ako najbližších príbuzných v prvom stupni príbuzenstva by takáto základná hodnota jednorazového odčinenia duševných útrap plynúcich z narušeného rodinného a sociálneho vzťahu k ich otcovi a manželovi charakterizovaného úzkou väzbou a intenzívnym citovým putom, avšak bez následkov, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako ťažšie než štandardné. Z toho dôvodu považoval okresný súd za primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku smrti otca a manžela A. B. pre žalobcu v 1/ rade 6.000,- Eur, pre žalobcu v 2/ rade 8.000,- Eur a pre žalobkyňu v 3/ rade 12.000,- Eur, spolu v sume 26.000,- Eur.

7.2. Okresný súd zohľadnil, že na vzniku škody sa podieľalo aj konanie poškodeného, a preto nebol súd pri posúdení spoluzavinenia poškodeného výrokom o vine páchatela viazaný. Okolnosť spoluzavinenia poškodeného bolo potrebné zohľadniť pri určení výšky náhrady škody stanovením vzájomného pomeru zodpovednosti na vzniknutom následku a to aj vtedy, ak škodca bol odsúdený trestným rozsudkom. Aj u poškodeného možno vziať do úvahy také konanie, ktoré bolo aspoň jednou z príčin vzniku škody, teda také konanie, ktoré je vo vzťahu príčinnej súvislosti so vznikom škody alebo následným zväčšením jej rozsahu. Aj v prípade nemajetkovej ujmy sa pre určenie subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv podľa § 853 Občianskeho zákonníka analogicky použijú ustanovenia upravujúce zodpovednosť za škodu najmä § 420 ods. 2 a § 427 Občianskeho zákonníka. Tak isto v prípade spoluzavinenia prichádza do úvahy aj v prípade nemajetkovej ujmy analogické použitie § 441 Občianskeho zákonníka., rovnako ako aj pri všetkých ďalších nárokoch na náhradu škody, hoci nie sú upravené Občianskym zákonníkom.

7.3. Nebohý A. B. prechádzal v úseku so zhoršenými svetelnými podmienkami, vo večerných hodinách, vozovka bola mokrá a jeho odev bol bez reflexných prvkov, pričom stav alkoholického ovplyvnenia menovaného zo súdno - lekárskeho pohľadu zodpovedal stavu ťažkého stupňa opitosti. Cez vozovku prechádzal šikmo približne 4,3 m za priechodom pre chodcov. S poukazom na to, že bol značne pod vplyvom alkoholu si sám zavinil, že v prípade akejkoľvek náhodnej kolízie jeho reakcie na danú prebiehajúcu situáciu nemohli byť také, ako u človeka, ktorý nebol pod vplyvom alkoholu a teda je tu pravdepodobnosť hraničiaca s istotou, že nebohý A. B. nedostatočne vyhodnotil situáciu, prípadne vzdialenosť prichádzajúceho motorového vozidla, na základe čoho došlo k fyzickému stretu s osobným motorovým vozidlom. S poukazom na nevhodnú techniku jazdy vodiča - C. D. vyplývajúceho zo záveru znaleckého posudku č. 12/2016, súd určil mieru spoluzavinenia na 40 % u C. D. a 60 % u A. B..

8.1. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol § 13 ods. 1 až 3, § 16, § 427 ods. 1, § 428, § 429, § 441, § 442 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 2, ods. 3, § 15 ods.1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

8.2. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žalovanému priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 20 %, čo odôvodnil tým, že žalobcovia sa domáhali od žalovaného zaplata sumy 65.000,- Eur a boli úspešní v sume 26.000,- Eur, čo predstavuje úspech žalobcov v rozsahu 40 %. Vo zvyšku súd žalobu zamietol a teda úspech žalovaného predstavuje 60 %. Žalovaný mal vo veci väčší úspech a vzhľadom na pomer úspechu a neúspechu (60 % - 40 %) má voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 20 %.

9.1. Žalobcovia 1/, 2/, 3/ včas podané odvolanie odôvodnili podľa § 365 ods. 1 písm. b) f), h) CSP, tým, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci.

9.2. Namietali stanovenie miery spoluzavinenia vzniku škody poškodeným, čo súd odôvodnil tým, že ako dôsledok dopravnej nehody mohol vodič C. D. priamo zavinieť len ublíženie na zdraví v ľahšej forme, prípadne ťažkú ujmu na zdraví, bez smrteľného následku, ktorému svojim konaním nepredišiel sám poškodený A. B.. Súdom mal za to, že nebohý A. B. prechádzal v úseku so zhoršenými svetelnými podmienkami, nakoľko to bolo vo večerných hodinách, vozovka bola mokrá a jeho odev bol bez reflexných prvkov, cez vozovku prechádzal šikmo približne 4,3 m za priechodom pre chodcov v stave ťažkej opitosti. S poukazom na nevhodnú techniku jazdy vodiča vyplývajúceho zo záveru znaleckého posudku určil mieru spoluzavinenia vodiča na 40 % a 60 % u A. B..

9.3. Takýto výsledok hodnotenia dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedal postupu vyplývajúceho z ust. § 191 CSP, pretože súd zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplynuli. Pokiaľ súd dospel k skutkovému záveru, že ako dôsledok dopravnej nehody mohol C. D. priamo zavinieť len ublíženie na zdraví v ľahšej forme, prípadne ťažkú ujmu na zdraví, bez smrteľného následku, ktorému svojim konaním nepredišiel sám poškodený, ide o špekuláciu nemajúcu podklad vo vykonanom dokazovaní. Nie je zrejmé, ako súd dospel k záveru, že pri náraze vozidla do chodca vyššieho veku v rýchlosti 76 km/hod v prípade, ak by nebol pod vplyvom alkoholu by utrpel len ublíženie na zdraví v ľahšej forme, prípadne ťažkú ujmu, ale ak by prišlo k rovnakému nárazu do chodca pod vplyvom alkoholu, potom by práve táto skutočnosť bola príčinou usmrtenia.

9.4. Súdom pochybil pri výklade ustanovení zákona o cestnej premávke a na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Pokiaľ ide o vyhodnotenie okolností, za ktorých prišlo k vzniku ujmy ako kritéria pre stanovenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch,

ide o skutkový dej - dopravnú nehodu. Vinník tejto dopravnej nehody spáchal trestný čin, za ktorý bol právoplatne odsúdený, pričom z odsudzujúceho rozsudku nevyplýva spoluzavinenie poškodeným. Súd pochybil pri hodnotení nehodového deja tak z pohľadu zisteného skutkového stavu ako aj z pohľadu jeho právneho posúdenia. Pokiaľ aj bol zistený alkohol u poškodeného, samotná prítomnosť alkoholu v krvi poškodeného nie je príčinou dopravnej nehody. Takisto nie je porušením právnych predpisov, pretože chodec nemá povinnosť ako účastník cestnej premávky nebyť ovplyvnený požitým alkoholom. Z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by A. B. pri vstupe na vozovku vytvoril prichádzajúcemu vozidlu kolíznú situáciu, keď do miesta zrážky prešiel cez dva jazdné pruhy. Znalec vôbec v znaleckom posudku neuvádzal, že by chodec vstupom do vozovky vytvoril prichádzajúcemu vozidlu kolíznú situáciu. Za rovnaký čas, odkedy mal chodec A. B. vstúpiť do vozovky (8,8 metra do miesta zrážky prešiel za 10,6 sekundy) urazilo vozidlo P. K. jazdiace rýchlosťou 80km/hod 235,59 metra. V čase vstupu chodca A. B. na vozovku sa prichádzajúce vozidlo P. K. nachádzalo vo vzdialenosti 235 metrov. A. B. vstupom do vozovky nemohol vyvolať kolíznú situáciu vodičovi vozidla P. K., nakoľko toto bolo natoľko vzdialené, že tak mohol urobiť úplne bez nebezpečenstva. Príčinou dopravnej nehody teda nebolo porušenie povinností chodca a jeho vstup do vozovky spôsobom, ktorým by vyvolal kolíznú situáciu, ale skutočnosť, že vodič vozidla jazdil rýchlosťou neprímeranou rozľahu. Vodič vozidla P. K. si spôsobom jazdy znemožni včasnú reakciu na pohyb chodca na vozovke. Vodič uviedol toľko, že po prejení prechodu pre chodcov (4,3m pred zrážkou), zbadal po ľavej strane siluety osoby, ktorá kráčala z ľavej strany kolmo na vozidlo. Neuvádzal, že pohyb chodca by bol nekoordinovaný. Úvahami, ktorými súd prvej inštancie odôvodnil spoluzavinenie vzniku škody poškodeným, sú bez podkladu vo vykonanom dokazovaní. Ani človek bez požitia alkoholu by nezabránil zrážke v okamihu, kedy by už mohol rozpoznať oneskorenú reakciu vodiča vozidla na jeho pohyb po vozovke.

9.5. Žalobcovia 1/ až 3/ navrhli, aby Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 14C/8/2018 z 08.12.2022 v spojení s dopĺňacím rozsudkom v jeho zamietajúcej časti zmenil a rozhodol v súlade s podanou žalobou.

10.1. Žalovaný odvolanie odôvodnil tým, že konanie na súde prvej inštancie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP) a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

10.2. Žalovaný má za to, že rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci čo do otázky premlčania škody na zdraví, pod ktorú sa výlučne v dôsledku vývoja judikatúry v rámci Zákona o PZP zaradila aj nemajetková ujma. Zároveň je zaťažený vadou arbitrárnosti aj vo výroku o trovách konania. Pokiaľ súdy „našli“ nemajetkovú ujmu pozostalých pod škodu na zdraví v zmysle Zákona o PZP, nie je žiaden dôvod, aby rovnakým postupom „nenašli“ aj premlčovanie tohto nároku ako škody. Súdy na jednej strane nemajetkovú ujmu pre účely Zákona o PZP subsumovali pod škodu na zdraví, na strane druhej má ísť pri premlčaní už o úplne iné, samostatné a nestotožniteľné nároky, nespádajúce pod škodu na zdraví (a jej úpravu premlčania). Na jednej strane súd tvrdí, že nárok žalobcov je síce škodou na zdraví, avšak bez ďalšieho sa naďalej premlčí vo všeobecnej trojročnej dobe v zmysle R 58/2014, ktoré však s nemajetkovou ujmu ako škodou na zdraví nepracuje a za škodu ju neoznačuje.

10.3. Žalovaný mal za to, že nárok žalobcov v režime Zákona o PZP je aj pre účely premlčania potrebné považovať výhradne za škodu, pri ktorej plynie výlučne subjektívna premlčacia doba podľa § 106 OZ, a vzhľadom na dátum nehody – 06.01.2016 a dátum podania žaloby – 05.11.2018, sa nárok žalobcov premlčal ku dňu 07.01.2016. Žalovaný navrhol, aby Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a žalobcov zaviazne na náhradu trov konania.

11. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcov 1/, 2/, 3/ a žalovaného v medziach daných ust. § 379 a § 380 CSP na pojednávaní, na ktorom zopakoval dokazovanie a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

12. Zástupca žalobcov poukázal na dôvody odvolania a navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil a priznal žalovanú peňažnú náhradu v žalovanom rozsahu a náhradu trov konania.

13. Zástupca žalovaného uviedol, že finančné zadostučinenie, o ktorom súd prvej inštancie rozhodol, je primerané okolnostiam prípadu a navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom rozsahu.

14. Odvolanie žalobcov 1/ až 3/ bolo dôvodné, pretože okresný súd síce prihliadol na spoluzavinenie poškodeného A. B., avšak výšku nároku každého zo žalobcov nestanovil na základe zisťovania primeranej a individualizovanej výšky nemajetkovej ujmy u každého zo žalobcov, ale nesprávne vychádzal iba z vyčíslenia nemajetkovej ujmy, ktoré bolo uplatnené žalobcami. Z odôvodnenia rozsudku nevyplýva, prečo považoval vyčíslenú nemajetkovú ujmu žalobcov za preukázanú práve v tej sume, ktorá bola vyčíslená v žalobe. Okresný súd sa preto nemohol správne vysporiadať s individuálnymi okolnosťami vzniku nemajetkovej ujmy a súčasne materializovaným nárokom žalobcov, ktorý je vyjadrený priznaným peňažným plnením.

15.1. Súd posudzuje materiálny obsah nemajetkovej ujmy ako individuálny majetkový nárok podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd pri posudzovaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil okolnosti na strane pozostalých žalobcov v rade 1/ a 2/ ako dospelých synov, a žalobkyne 3/ ako manželky poškodeného A. B.. Žalobca v rade 1/ mal v čase vzniku ujmy 42 rokov, nežil v spoločnej domácnosti so svojím otcom, žalobca 2/ bol vo veku 39 rokov a žalobkyňa 3/ vo veku 65 rokov, obaja žili s nebohým v spoločnej domácnosti. V konaní nebolo spochybnené, že došlo k nezvratnému zásahu do fungujúceho rodinného spoločenstva žalobcov, v ktorom mali žalobcovia s nebohým otcom a manželom vytvorené silné citové väzby a poskytovali si vzájomne aj materiálnu pomoc a podporu. Žalobcovia stratili možnosť zdieľať a prežívať s A. B., ktorý zomrel vo veku 68 rokov vzájomné rodinné vzťahy, pozornosť a vzájomnú starostlivosť. Traumatizujúca udalosť mala preukázaný vplyv najmä na zdravotný stav žalobkyne v rade 3/. Žalovaný nenamietal skutkové zistenia ohľadne osobných pomerov žalobcov, ktoré vyplývali z ich vyjadrení na okresnom súde a obsahu výsluchov v trestnom konaní. Odvolací súd prihliadol aj na výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú v obdobných prípadoch priznávali súdy ako následok dopravnej nehody a v čase, kedy nemajetková ujmy vznikla.

15.2. Najväčšiu ujmu z neočakávanej strany manžela, dlhoročného životného partnera a tým aj straty manželského spolunažívania, utrpela žalobkyňa 3/, ktorú stratu odvolací súd vyčíslil sumou 20.000 Eur. Nemajetkovú ujmu, ktorú utrpel žalobca 1/ ako dospelý a ekonomicky nezávislý syn odvolací súd vyčíslil sumou 8.000 EUR a nemajetková ujma žalobcu 2/, ktorý žil v spoločnej domácnosti s otcom, bola vyčíslená sumou 10.000 EUR.

16.1. Okresný súd správne vychádzal z toho, že v trestnom konaní bolo preukázané nedbanlivostné konanie vodiča motorového vozidla, ktorým bola spôsobená poistná udalosť, poistená u žalovaného. Súd nemôže vychádzať iba z trestného rozsudku, pretože prvotná obeť, ako priamy účastník cestnej premávky, poškodený poistnou udalosťou, následkom dopravnej nehody zomrel. Žalobcovia uplatňujú náhradu nemajetkovej ujmy ako druhotné obeť dopravnej nehody, preto musia znášať posúdenie spoluúčasti poškodeného na vzniku ich ujmy. Posudzovanú nemajetkovú ujmu nespôsobilá na strane poškodeného A. B. iba náhoda, ktorá sa mu stala a za ktorú by mal niesť zodpovednosť iba nedbanlivostné konanie vodiča motorového vozidla.

16.2. Žalobcovia síce popierali spoluzodpovednosť poškodeného za vznik ich nemajetkovej ujmy, ale aj podľa odvolacieho súdu jeho účasť na dopravnej nehode nebola nezanedbateľná. Okresný súd zobral do úvahy ako rozhodujúcu okolnosť aj mieru, v akej sa poškodený podieľal na následkoch kolíznej situácie, ale miera v rozsahu 60 % nezodpovedala zisteným okolnostiam, za ktorých došlo k vzniku nemajetkovej ujmy a preto nezodpovedá materializovaným nárokom žalobcov, vyjadreným peňažným plnením.

16.3. V konaní bolo preukázané, že príčinou dopravnej nehody bol nesprávny spôsob jazdy vodiča motorového vozidla. Poškodený A. B. zanedbal prevenčnú povinnosť, ktorá spočívala v tom, že sa pohyboval po obvykle frekventovanej ceste za zníženej viditeľnosti v oblečení bez reflexných prvkov a v stave ťažkej opitosti, ktorý stav mu neumožňoval vyhodnocovať nebezpečenstvo objektívne hroziace a spojené s cestnou dopravou. Podľa odvolacieho súdu je primerané znížiť nárok u každého zo žalobcov iba v rozsahu 20 %. Vzhľadom na vyčíslenie uvažovaného zadostučinenia v peňažnom vyjadrení, ktoré je uvedené v predošlom odseku, zníženie v rozsahu 20 % zodpovedá u žalobcu v rade 1/ sume 1.600 Eur, u žalobcu v rade 2/ sume 2.000 Eur a u žalobkyne v rade 3/ v sume 4.000 Eur.

17.1. Priznané peňažné ohodnotenie smútku a straty radosti zo života žalobcov zohľadňuje okolnosti prípadu aj mieru, v akej sa na ujme svojich blízkych podieľal samotný poškodený. Ide o dôvody, kedy stratu blízkej osoby musia znášať žalobcovia bez nároku na časť peňažnej náhrady, pretože existujú dôvody, ktoré nemožno pričítať na ťarchu výlučne vodiča motorového vozidla, ako osoby zodpovednej za poistnú udalosť z dôvodu nedbanlivostného konania, za ktoré bola táto osoba aj právoplatne postihnutá v trestnom konaní. Rozhodnutie ukladajúce žalovanému peňažnú povinnosť, musí aj z tohto

hľadiska spĺňať kritérium primeranosti a spravodlivej materiálnej satisfakcie vyjadrenej v peniazoch. Z toho dôvodu odvolací súd rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 6.400,-Eur, žalobcovi 2/ sumu 8.000,-Eur a žalobkyni 3/ sumu 16.000,-Eur.

17.2. V prevyšujúcej časti bola žaloba, ktorou žalobcovia uplatnili vyššiu sumu ako im priznal odvolací súd, nedôvodná a súd z toho dôvodu žalobu v tejto časti zamietol.

18.1. Odvolanie žalovaného nebolo dôvodné. Rozhodovacia prax súdov sa ustálila v tom, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla musí pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode a nárok možno priamo uplatniť aj proti príslušnej poisťovni. Žalobcovia sú najbližší príbuzní A. B., ktorý bezprostredne po dopravnej nehode zomrel, sú to sekundárne obeť poistnej udalosti, ktoré uplatňujú nárok na nemajetkovú, ktorú utrpeli v dôsledku smrti blízkej osoby.

18.2. Z právnej úpravy § 104 Občianskeho zákonníka vyplýva, že pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti. Skutkový základ pre posúdenie premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči poisťovni treba posudzovať odlišne, ako voči samotnému škodcovi, pretože u žalovanej poisťovni je začiatok premlčania spojený so skončením šetrenia poisťovne, z čoho vyplýva, že § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa neuplatní.

18.3. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 252/2021 z 31. 03. 2022, ktoré bolo uverejnené pod č. 3/2022 v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov, právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť rok po poistnej udalosti (§ 104 Občianskeho zákonníka).

19.1. O nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). V konaní na súde prvej inštancie aj v odvolacom konaní mali podľa § 255 ods. 1 CSP úspech žalobcovia.

19.2. Okresný súd nesprávne posúdil úspech strán v konaní, lebo žalobcovia netvorili nerozlučné spoločenstvo, ale každý zo žalobcov uplatňoval samostatný právny nárok a konal sám za seba. Okresný súd nesprávne vychádzal zo žalovanej sumy a neprihliadol na to, že úspech žalobcov v konaní závisí od preukázania základu nároku a iba výška od úvahy súdu, preto úspech žalobcov v konaní vyplýva z prísúdenej sumy.

19.3. Z toho dôvodu odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania na súde prvej inštancie tak, že žalovaný je povinný zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ náhradu v rozsahu 100% z prísúdenej sumy do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia o výške trov.

20. Vzhľadom na výsledok odvolacieho konania v ktorom boli žalobcovia úspešní, odvolací súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia o výške trov.

21. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Nedostatky dovolania vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP.